

บทความองค์ความรู้

<http://maesariang.go.th> โทร 053-681231 Fax : 053-682743

ระบบอุปถัมภ์

กับการคอร์รัปชันในสังคมไทย

ก่อนจะทำความเข้าใจสิ่งที่เรียกว่าการคอร์รัปชันในสังคมไทย เราก็ควรจะต้องรู้ถึงความหมายของคำๆ นี้เสียก่อน เพื่อจะได้รู้ถึงความหมายของคำดังกล่าวต้องการสื่ออะไรกันแน่ โดยมีรากศัพท์มาจากภาษาลาติน นั่นคือ ‘corruption’ ซึ่งก็มีความหมายหลายคำ เช่น ‘การทุจริต’ หรือ ‘การฉ้อราษฎร์บังหลวง’ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม หลายคนก็นิยมเรียกทับศัพท์ว่า ‘การคอร์รัปชัน’

การคอร์รัปชัน ก็คือ การทุจริตโดยใช้หรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่อำนาจและอิทธิพลที่ตนมีอยู่เพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นรวมถึงการเลือกที่รักมักที่ชัง การเห็นแก่ญาติพี่น้องกินสินบนฉ้อราษฎร์บังหลวง การใช้ระบบอุปถัมภ์ และความไม่เป็นธรรมอื่นๆ ที่ข้าราชการหรือบุคคลใดใช้เป็นเครื่องมือในการลิดรอนความเป็นธรรม และละความถูกต้องตามกฎหมาย และสังคมปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า การคอร์รัปชันในประเทศไทยเป็นปัญหามากแม้จะมีมาตรการป้องกันและแก้ไขก็ไม่สามารถขจัดปัญหาคอร์รัปชันให้หมดไปจากสังคมไทยได้ตราบดีที่คนไทยยังมีการดำรงชีวิตอย่างฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ใช้เงินมากกว่ารายได้ขาดการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง จึงทำให้เกิดการทุจริตเกิดขึ้น

ส่วนระบบอุปถัมภ์ ในอดีตถือเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการจัดองค์กรทางสังคมของไทยอย่างเป็นระบบ ภายใต้ระบบนี้ จะเกิดการพึ่งพาระหว่างชนชั้นที่สูงมาก นั่นคือ ผู้ให้การอุปถัมภ์ (มักจะเป็นคนที่มีอำนาจและมักอยู่ข้างบนของระดับชั้นทางสังคม) จะให้ความช่วยเหลือกับผู้เดือดร้อนที่มาขอการอุปถัมภ์ (ซึ่งก็คือชาวบ้านตาสีตาสา) ในแง่ของเงินทอง หรือเรื่องอื่นๆ ที่ผู้มาขอไม่สามารถทำเองได้ และเมื่อให้การช่วยเหลือเสร็จแล้ว ผู้ได้รับการอุปถัมภ์ก็จะต้องทำงานในรูปแบบต่างๆ ตามแต่ผู้ให้การอุปถัมภ์ต้องการเพื่อเป็นการตอบแทน

ระบบอุปถัมภ์ จึงเป็นสิ่งที่กลุ่มผู้มีอำนาจจะทำทุกวิถีทางให้ตนมีอำนาจส่วนกลุ่มไม่มีอำนาจก็จะทำทุกวิถีทางให้ตนอยู่รอด ซึ่งเป็นระบบการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ดังนั้น ปัญหาการคอร์รัปชันในสังคมไทยเป็นความนิยมที่ได้ฝังเข้าไปอยู่ในระบบวิธีคิดของคนไทยมานานแล้ว กล่าวคือ เมื่อมีปัญหาอะไรก็จะรีบไปหาผู้มีอำนาจมากกว่าให้ช่วยจัดการให้ ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องมีอะไรบางอย่างมาแลกเปลี่ยน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้หากประชาชนอยากได้บริการที่ดีและพิเศษจากข้าราชการ ก็ต้องมี ‘ของขวัญ’ (ในรูปแบบต่างๆ) ไปให้ข้าราชการด้วย ภายหลังมักเรียกกันในอีกชื่อหนึ่งว่า ‘ค่าน้ำชา’ นั่นเอง (จนกลายเป็นที่รับรู้กันว่า หากไม่เสียค่าน้ำชา บริการภาครัฐที่ได้รับก็จะช่วยหลายๆ) ทำให้การคอร์รัปชันในประเทศไทยเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เพราะการคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ทำลายสังคมไทยอย่างรุนแรงและฝังรากลึก เนื่องจากเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาช้านานและพบเกือบจะทุกกลุ่มอาชีพในสังคมไทย อีกทั้งเกี่ยวพันถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยไปแล้ว จึงส่งผลให้คนไทยบางส่วนมองว่าการคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติ อันเป็นปัญหาที่สะท้อนวิกฤตการณ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมไทย ถึงแม้ว่าจะมีหลายๆ รัฐบาลที่ผ่านมาก็ได้พยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยได้กำหนดปัญหาการคอร์รัปชันให้อยู่ในแนวนโยบายแห่งรัฐ หรือมีการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันในรูปแบบต่างๆ ก็ตาม แต่ทั้งนี้การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันก็ยังคงไม่เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริงเท่าที่ควร

อ้างอิง

บทความเรื่อง คอร์รัปชันแบบไทยๆ ไม่เหมือนที่ไหนในโลก ของ วชิรวิทย์ คงคาลัย

- อดีตตงบรรณาธิการ The101.world จากเว็บไซต์ the101.world

“วัฒนธรรมเด่น เน้นบริการ บริหารโปร่งใส ใส่ใจสิ่งแวดล้อม”